

**concerto
BUDAPEST**

MAGYAR KINCSEK
IDEÁLOK

PESTI VIGADÓ
2018.01.26. 19:30

ERKEL FERENC Ünnepi nyitány

DUBROVAY LÁSZLÓ

Kettősverseny hegedűre, csellóra és zenekarra

1. *Moderato–Allegro fuoco*

2. *Adagio*

3. *Presto*

– szünet –

KODÁLY ZOLTÁN Két ének, op. 5

A közelítő tél (Berzsenyi Dániel)

Sírni, sírni (Ady Endre)

LISZT FERENC Az ideálok, S 106

Közreműködik:

Jávorkai Sándor hegedű

Jávorkai Ádám cselló

Cser Krisztián basszus

Concerto Budapest

Vezényel: **Medveczky Ádám**

MEDVECZKY ÁDÁM

1941-ben született Budapesten. Zenei pályafutását ütőhangszeres művészként kezdte, eközben pedig Kórodi András növendékeként elvégezte a karmester szakot a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán. 1974-ben kezdte meg működését a Magyar Állami Operaházban, és ugyanebben az évben kezdett el tanítani is a Zeneakadémián. Tanári működésének középpontjában az opera műfaja áll. Zenei repertoárja rendkívül széles, szinte a teljes opera- és szimfonikus irodalomra kiterjed. Több zenekarnak, illetve az Operaháznak is zeneigazgatója volt pályája során. Medveczky Ádám Érdemes Művész, s többek között Liszt-díjban, Kossuth-díjban és Prima Primissima-díjban részesült.

JÁVORKAI SÁNDOR

Győri születésű hegedűművész; felsőfokú tanulmányait a bécsi, majd a budapesti Zeneművészeti Egyetemen folytatta. Tudását többek között Pauk György, Ruha István és Vlagyimir Szpivakov mesterkurzusain mélyítette el. Több ízben részesült Fischer Annie-ösztöndíjban, továbbá a bécsi Karajan Centrum és a tokiói Nippon Alapítvány támogatásában. Több magyarországi és külföldi hegedűversenyen ért el első helyezést vagy különdíjat; a legnagyobb jutalomnak azonban azt tartja, hogy 2002-ben együtt koncertezhetett a legendás hegedűművésszel, Ida Haendellel.

JÁVORKAI ÁDÁM

Gordonkaművész; 1977-ben, Győrben született. Szülővárosában megkezdett tanulmányait a budapesti Bartók Béla Konzervatóriumban folytatta, majd ezt követően a bécsi Zeneművészeti Egyetemen Angelika May és Reinhard Latzko növendéke lett, és kitüntetéssel végzett. Részt vett többek között Perényi Miklós, Rados Ferenc és Anner Bijlsma mesterkurzusain is. Fischer Annie-ösztöndíjban, továbbá a bécsi Karajan Centrum és a tokiói Nippon Alapítvány támogatásában részesült, és több rangos versenyen végzett előkelő helyen.

A kamarapartnerként is gyakran fellépő két testvér, Jávorkai Sándor és Ádám 2009-ben közösen vehette át *Az év művésze* kitüntetést a Jeunesses Musicales és a Bank Austria jóvoltából.

CSER KRISZTIÁN

1977-ben született Szegeden, zenészcsaládban. Fizikusi diplomájának megszerzése után kezdett komolyan foglalkozni az énekléssel: Szegeden Andrejcsik István, majd Budapesten Marton Éva növendéke lett. 2004-ben megnyerte a Simándy József Énekversenyt, a 2009-es Genfi Énekversenyen pedig különdíjat kapott. Ma már nemzetközi formátumú énekes és az egyik vezető magyar baszszista, aki az Operaházban is gyakran szerepel. Keresett oratóriuménekes, olyan neves karmesterekkel dolgozott együtt, mint Eötvös Péter, Helmuth Rilling, Peter Schreier, Kocsis Zoltán, Fischer Ádám, Fischer Iván (a Varázsfuvola Sarastrójaként), Peskó Zoltán, Vashegyi György vagy Vásáry Tamás.

ERKEL Ferenc Ünnepi nyitány

Az Erkel Ferenc neve alatt ismert *Ünnepi nyitány* túlnyomó részben a nagy zeneszerző fiának, Erkel Gyulának a munkája. A művet az 1837. augusztus 22-én eredetileg Pesti Magyar Színház néven megalapított Nemzeti Színház megnyitásának 50. évfordulóján, 1887. szeptember 28-án mutatták be az idős Erkel vezényletével. A súlyos, sokszor inkább nehézkes benyomást keltő, tízperces darabban felbukkan a *Himnusz* és a *Szózat* egy-egy fordulata; a jól sikerült ujjongó befejezés pedig kitűnően illik az ünnepi alkalomhoz.

DUBROVAY László Kettősverseny hegedűre, csellóra és zenekarra

Dubrovay László háromtétéles kettősversenye Bartók Béla halálának 70. évfordulójára készült, s a *III. vonósnégyes* és a *Vonósszimfónia* után a zeneszerző harmadik olyan műve, melyet Bartók emlékének ajánlott. A hangszerszólókat két fiatal magyar művész, Jávorkai Sándor és Jávorkai Ádám játéka inspirálta, a mű ajánlása is nekik szól.

A nyitótétel kezdetén stilizált, négysoros, ereszkedő magyar népdal hangzik fel a két szólóhangszeren, ez lélegzik-változik előttünk a tétel teljes első szakaszában. A hagyományt képviselő népdalhang azonban – mint Dubrovaynál oly gyakran – rendkívül eredeti és izgalmas színekkel, hangszerelési megoldásokkal találkozik; Dubrovay fantáziája e tekintetben az egész mű folyamán szinte kimeríthetetlen. Ebben a kezdőszakaszban például a cseleszta szokatlan és hangsúlyozott használatát ellenpontozza a két szólóhangszert. A tétel gyors szakaszát peckes dobantós gesztus robbantja ki; itt elsősorban a barokkosan motorikus mozgásformák határozzák meg az alapkaraktert, s továbbra is merész hangzáskombinációk és új meg új szólóhangszer-effektusok kápráztatják el a hallgatót. A lassú tétel csodálatos lírai kitárulkozás, tragikus és fenyegető gesztusokkal körülvéve. Már a bevezető ütemekben mellbevágóan idegen, ismeretlen világba lépünk, amikor megszólal a timpani és az ütőhangszerként újrafelfedezett hárfa párbeszéde; a hegedű és a cselló hangjai azután a lélek legmélyebb rétegeiből feltörő

hangjaikkal teszik teljessé a torokszorító élményt. A hangzások és effektusok szédítő gazdagsága a zárótételben éri el csúcspontját, párosulva a két szólóhangszer technikai lehetőségeinek enciklopédikus feltérképezésével, a játék örömeinek kiteljesedésével – de valamiféle idill, egy ideális és torzítatlan dallam, a közösségi élmény is itt, a tétel súlypontjában jelenik meg deklaratív erővel.

KODÁLY Zoltán Két ének, op. 5

A zenéjében is gyakran tartózkodóan megnyilvánuló Kodály Zoltán legszemélyesebb megnyilvánulásai közé tartozik az 1913 és 1916 között komponált *Két ének*, amelynek zenekari kíséretes változata az első a szerző zenekari dalainak sorában. Két olyan költő eleve személyes hangulatú költeményét zenésíti meg ebben az opuszban, akik tudható módon rendkívül fontosak voltak Kodály számára; e két kimagasló, magányos alak Berzsenyi Dániel és Ady Endre. Megrendítőek ezek a dalok, mert az a Kodály Zoltán üti meg bennük a rezignáció, a reménytelenség és az elmúlás hangját, aki egész életével hatalmas, jövőbe mutató, ideális célokat szolgált, s akit mégis, már fiatal emberként foglalkoztatnak a halál felé közeledő költők gondolatai. Persze a sötét színek okkal hozhatók összefüggésbe az I. világháború traumájával, de bizonyosra vehetjük, hogy a *Két ének* Kodály világának egy ritkán napfényre kerülő, de lényeges összetevőjébe enged bepillantást. A Berzsenyi-dal külön ajándéka a két és fél perces zenekari bevezetés, Kodály természetpoézisének egyik gyöngyszeme. Ezt a rímtelen, időmértékes versmértéknek köszönhetően élőbeszédszerű deklamációként ható, alapjában megbékélő és bensőséges hangú versfeldolgozás követi. Annál drámaibb és szenvedélyesebb viszont az Ady-dal, amelyet egy híres írásában Bartók is Kodály legmegrendítőbb megnyilvánulásai egyikeként említ.

LISZT Ferenc **Az ideálok, S 106**

Liszt Ferenc 1756–57-ben komponálta Schiller szövege nyomán *Az ideálok* című zenekari művét, az 50-es évek szimfonikusköltemény-dömpingjének utolsó előtti darabját. Mint emlékezetes, a programzenei kompozíciók kibontakozása Liszt nemzedékéhez köthető, s az új tendenciát a közönség egy része értetlenkedve fogadta: *Az ideálok* 1859-es berlini, Hans von Bülow vezényelte előadását is püsszegés zavarta meg, jóllehet Liszt első szimfonikus költeménye, a másfél évtizeddel korábbi *Les préludes* általános sikert aratott. A mű megírására Ernst Rietschel a weimari udvari színház előtt felállított közös Goethe és Schiller-emlékművének 1857. szeptember 4-i felavatása szolgáltatott alkalmat. Alapjául Schiller *Die Ideale* című költeménye szolgál, amelyből Liszt meglehetősen költői szabadsággal formált zenei programot.

Az eredetileg eltervezett háromtétéles forma a mű végleges, egytétéles alakjában is érzékelhető. Egy bevezető szakasz után előbb a „Lendület”, majd a lassú tételnek megfelelő, „Csalódás” című szakasz következik, ezt pedig a scherzo karakterű „Munkálkodás” követi. Mindezt egy befejező résszel egészítette ki Liszt, amelyet maga az első tétel motívumait visszaidéző „záró apoteozisként” jellemezett.

02.18.

2018. február 18. vasárnap 19.30 / MÜPA

LÁTOMÁSOK ÉJSZAKÁJA ANGELA HEWITT-TAL

SOSZTAKOVICS / DE FALLA

#Favoritok bérlet

03.04.

2018. március 4. vasárnap 10.30-22.00 / Zeneakadémia

MOZART-NAP

EGÉSZ NAPOS KONCERTSOROZAT

03.10.

2018. március 10. szombat 19.30 / Pesti Vigadó

HOMMAGE À MIHÁLY ANDRÁS

VAJDA / SZERVÁNSZKY / BARTÓK / MIHÁLY

#Magyar Kincsek bérlet

IDEALS

FERENC ERKEL Festive Overture

LÁSZLÓ DUBROVAY Double concerto for violin,
cello and orchestra

– intermission –

ZOLTÁN KODÁLY Two songs, Op. 5

FERENC LISZT The Ideals, S.106

Featuring **Sándor Jávorkai** violin, **Ádám Jávorkai** cello,
Krisztián Cser bass

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor **Ádám Medveczky**

The Festival Overture by Ferenc Erkel composed in 1887 for the 50th anniversary of the foundation of the National Theatre was the last major creation by this demigod of 19th century Hungarian music. The composition, which utilizes phrases from the National Anthem and Appeal, launches a programme of works picked from three centuries of Hungarian music under the baton of Ádám Medveczky, the eternally youthful conductor with a deep commitment to the staging of domestic music. The second work immediately brings us into the 21st century: László Dubrovay's *Double Concerto* dates from 2015. The three-movement Double Concerto dedicated to the memory of Bartók includes performances by the two Jávorkai brothers, violinist Sándor and cellist Ádám, for whom the composer actually wrote the piece. The second half opens with *Two Songs* (1912) written for bass vocal and orchestra by Zoltán Kodály, featuring the talent of Krisztián Cser, who has perhaps the finest Hungarian bass voice today. The closing piece in this programme is a 19th century symphonic work similarly written for a festive occasion, just like the Erkel composition that opens the concert. The symphonic poem *Die Ideale* (The Ideals) from 1857 by Ferenc Liszt extols the virtues of the two geniuses of Weimar, Goethe and Schiller, on the occasion of the unveiling of a memorial to these twin literary stars.

www.concertobudapest.hu

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

